

Војводина је практично политички отцепљена. Није гласала овај Устав Србије, није гласала садашњег председника државе, није гласала ову владу. (Што посебно може да јој се обије о главу – није гласала ни Динкића). Тешко је замислити шта би се у Војводини – тако јеретички својеглаво – још могло урадити другачије од остатка Србије. Да се Дунав направи реверзибилан? Како год, то да се Србија пресекала на ону изнад и на ону испод Саве, у једној невероватно оштрој слици, у то нема никакве сумње. Север – Југ.

Можда се, међутим, ово још увек и не би тако јасно примећивало да Уставни суд Србије пре месец дана није извео своју верзију јогурт-револуције, анулирајући војвођански Статут. Чини се овде zgodним да се направи дигресија и исприча анегдота везана за славнога глумца који је имао легендарног успеха са једним подварком. Елем, иде његова прича: Ставио у лонац ред киселог купуса па ред сувог меса, па ред купуса па ред сланине, итд, и онда, поврх свега, свињско уво. И оно му јеба матер, говорио је славодобитно. Миливоје Живановић.

Ова невина ласцивност глумчевог закључка неће – рачунамо – сметати ако кажемо да је одлука Уставног суда, да суштински поништи војвођански Статут, управо то малопређашње свињско уво. Шлаг. Печат, овера, сертификат. Након одлуке Суда сви кључни изборни резултати – које смо набројали на почетку текста – добили су нови изглед и нове конотације. Као под упаљеним рефлекторима. Устав се, дакле, неће гледати ни колико смрдљив сир, централна влада ће се ставити у позицију дијалога, а председнику државе парираће Пајтић кога је Уставни суд, ето, а не неки војвођански орган произвео у Бана, све рачунајући да га заправо детронизује. Србијански су се централисти, дакле, прерано порадовали: ако су јој нешто узели, и ако је Војводина на једној страни нешто изгубила, на другој је, нема сумње, добила. Гурнута је, наиме, да поново мисли више о себи него о Србији. Нови Сад и Београд, који су до јуче изгледали како-тако помирили, данас су опет у јукстапозицији. То је правац новог процеса.

Читав је овај помало неочекивани развој догађаја произвело тело контроверзне репутације, створене наравно у време распада бивше земље, репутације као антирепутације, коју нису успеле да пониште ни силне и упорне преправке рађене последњих година. Боље је не спомињати ко је тамо све столовао! Биографија Уставног суда као установе пуна је, тако, тамних места, и конвертитска је као уосталом и биографија владе која сада води Србију. Можда ће неке звучати увредљиво, али то је некад било загрљено друштво. Проблем је само у томе што влада може бити таква,

конвертитска (ко мари ?), али је било која врста моралне инсуфицијенције неспојива са Судом. Зато је Уставни суд у огромној неравнотежи између своје формалне неприкосновености и стварног недостатка харизме. Сила без угледа, снага без уверљивости. Лажан ауторитет. Зато се, уосталом, нико приликом процењивања одлуке о којој је реч и није позивао на његов кредибилитет, него на вишу силу. Мало су, отуд, два-три интервјуа да ствари доведу на право место.

У читавој овој причи, међутим, битне су једино последице овога – како су и Коштуничини рекли – епохалнога потеза Уставног суда. На један нов, иритантан, начин, наиме, пробуђене су и мотивисане панвојвођанске снаге, и ново поравнавање рачуна Војводине са Србијом почело је сместа. Упоришна тачка и данашњих, дакле нових, размишљања тамо преко јесте стара дилема о томе да ли се са Србијом само расипа време. Стављају се на сто и тако радикална питања као оно што га је на крају прошлог века Србија поставила себи: да ли је век са Југославијом био изгубљен? Да ли је век са Србијом, дакле, изгубљен за Војводину?

Има невероватно много кафанског у причи о несрећи Војводине са Србијом. И у претходним питањима има дабоме тога. Али, кад изађемо из кафанског дима, нећемо се моћи отети утиску да неки ђаво ипак постоји, чим се та прича деценијама не стишава. Генерације Војвођана – у једној историјског перспективи од грађана до комуниста, од вишепартијског до једнопартијског система, и обратно - не престају у разним формама и са врло различитим нагласцима да се питају о животу у једној српској држави. Коминтерна, Бриони, плаве и беле књиге, статутарна фаза, итд, Веселинов, Дороњски, Чанадановић, Чанак. Кад би се све то просејало кроз једно сито, нема сумње, међутим, да не бисмо нашли ништа и никог ко би рекао да би са Србијом раскинуо. Али, нашли бисмо то да би сви раскинули са Србијом онаквом каква је у томе тренутку била. Па шта је, онда, грех Србије? Србију је Војводини последњи огадио Милошевић. Демократе јесу, потом, од Војводине направиле Србију, не само – да кажемо цинично - по количини беде и заосталости, него су оне у значајној мери и пацификовале односе Београда и Новог Сада. Заслужни: Ђинђић и Тадић, а то време, премда непосредно ту испред нас, чини се као далека историја.

Последњи велики српско-војвођански рат био је мирнодопски, медијски, водио се пре неку годину на страницама аутсајдерске Призме. Дебата око тога јесу ли се експлоатисани брже развијали него експлоататори, дакле Војводина на штету Србије, или обратно, те могу ли се централизам и његов покретач национализам модернизовати противно својој затвореној природи, није донела неко олакшање. Можда је та дебата, заправо, више од свега била знак да се проблем неће моћи гурнути под тепих. И ево старих питања поново, па суштинско питање изгледа да и јесте у том враћању старих питања.

Војвођански политички актери улазе у ову игру и са познатим и са непознатим картама. Ветеран аутономаштва Живан Берисављевић сад има прилику да даље јача своју концепцију Војводине Републике у федералној Србији. Зна одлично шта је било са аналогом Косово република. Либерали Чедомира Јовановића помало су патетични, и најављују некакав отпор, али ту се још не види политика. Мањинске странке у Војводини немају традиције иредентизма, и не треба их очекивати активне и гласне у овом процесу. Штавише, постоји реална могућност да Дачић покуша разним врстама манипулација да од Мађара направи неку врсту тројанског коња за централистичку политику Београда од које не показује намеру да одустане.

Остају, наравно, Пајтић и Чанак. Једина србијанска ствар која је прошла у Војводини је Демократска странка. Она је, на неки начин, Статутом платила своје победе тамо, као престоничка странка са пристојном аутономашком политиком. Али, тим дивидендама истекло је време. Конзервативни, опрезни приступ који сада практикује Пајтић више је одраз непостојања нове војвођанске страначке политике него његовог разумевања догађаја који му се одигравају под прозором. Ту му Јешићеве интегралистичке изјаве поповског типа (да је Војводина створила Србију) неће помоћи. Али се зато Чанак вероватно неће штедети. Тек што је постао добар републиканац – у салонима демократа, пред изборе, држан у томе погледу поузданијим и од самог Пајтића – мора натраг, на посао. На поље лигашких идеала. Интернационализација војвођанског питања коју је формулисао као пројекат може бити продуктиван, али и опасан посао. Може загорчавати живот Дачићу и Вучићу, може им постати кочница у евро-интеграцијама, може доносити минусе новом режиму, (ако!), може доносити плусеве његовој војвођанској политици. Будимир Лончар аутор је те методе (интернационализације), и она је Хрватској дала независност. Пре него што крене даље, Чанак ће се, свакако, морати упитати: је ли то тачно и његов циљ.

(Данас)